

Rola wzajemnego oddziaływania na stan stosunków politycznych

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Czesław Maj, *Wpływ w stosunkach międzynarodowych*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 17.05.2021 r.].
- Źródło: Donat Jerzy Mierzejewski, *Bezpieczeństwo europejskie w warunkach przemian globalizacyjnych*, dostępny w internecie: depot.ceon.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

- Źródło: Czesław Mojsiewicz, *Rola opinii publicznej w polityce*, dostępny w internecie: repozytorium.ukw.edu.pl [dostęp 17.05.2021 r.].
- Źródło: Robert Łoś, *Soft power we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, dostępny w internecie: repozytorium.umk.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

Rola wzajemnego oddziaływania na stan stosunków politycznych

Źródło: Karolina Grabowska, domena publiczna.

Wiesz już, czym są stosunki polityczne, potrafisz również zdefiniować ich uczestników.

W tym e-materiale przeanalizujemy rolę wzajemnego oddziaływania na siebie państw na przykładzie dwóch mocarstw: Stanów Zjednoczonych i Chin.

Twoje cele

- Przeanalizujesz stan stosunków politycznych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami.
- Przypomnisz sobie najważniejsze informacje dotyczące stosunków politycznych.
- Zaktualizujesz notatkę dotyczącą stosunków panujących między dwoma państwami.

Dla zainteresowanych

**Definiowanie
uczestników stosunków
międzynarodowych**

**Opinia publiczna
a polityka zagraniczna**

**Determinanty polityki
zagranicznej**

**Podmioty i zasady
stosunków
międzynarodowych**

Przeczytaj

Wzajemne oddziaływanie

Uczestnicy stosunków międzynarodowych to bardzo zróżnicowana grupa. Począwszy od państwa jako podstawowego ogniwa relacji politycznych, a skończywszy na organizacjach międzyrządowych i prywatnych. Przedstawienie obrazu państw, narodów, organizacji pozarządowych oraz opinii publicznej daje pełny obraz politycznego układu w stosunkach światowych. Pytania dotyczące tego problemu koncentrują się wokół zdefiniowania uczestników stosunków międzynarodowych, a także zakresu ich działalności. Ważnym aspektem jest ich wzajemne oddziaływanie. W jaki sposób kształtowany jest światowy układ polityczny? Na ile zależy on od bilateralnych lub multilateralnych stosunków?

Kolejnym problemem, który powstaje podczas analizy uczestników stosunków międzynarodowych, jest kwestia światowego bezpieczeństwa. Istotnym czynnikiem jest bezpieczeństwo narodowe, czyli stan, w którym państwo ma poczucie pewności, że nie grozi mu atak militarny, polityczna presja, nacisk gospodarczy, zagrożenie ekologiczne albo utrata istotnych wartości kulturowych, tożsamości kulturowych i narodowych. Bezpieczeństwo narodowe z jednej strony determinuje politykę uczestników, z drugiej natomiast w zdecydowany sposób wpływa na stan polityki globalnej.

Oddziaływanie jest działaniem ukierunkowanym, celowym, świadomie wybranym i realizowanym przez podmiot stosunków międzynarodowych. Istnieją dwie formy oddziaływania: **bezpośrednia** i **pośrednia**.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Działania pośrednie i bezpośrednie są formami aktywności różnych podmiotów stosunków międzynarodowych. Najczęściej posługują się nimi państwa, przede wszystkim silne wobec słabszych, zazwyczaj w ramach stosunków bilateralnych. Całą złożoność zagadnienia możemy obserwować na przykładzie relacji amerykańsko-chińskich.

Przykład amerykańsko-chiński

W przykładzie wzajemnych relacji amerykańsko-chińskich możemy obserwować bezpośrednie i pośrednie formy oddziaływania.

Lata 50. i 60. XX wieku

W latach 1949–1972 – od powstania Chińskiej Republiki Ludowej do historycznej wizyty Richarda Nixona w Chinach – państwa te utrzymywały jedynie sporadyczne kontakty na terenie państw trzecich. Prowadzono wówczas słynne rozmowy warszawskie, które miały stanowić próbę nawiązania wzajemnych relacji. Przede wszystkim Stany Zjednoczone wywierały bezpośrednią presję na Chiny, prowadząc [wojnę](#) w Wietnamie. Konflikt groził rozprzestrzenieniem się na Chiny, co

w konsekwencji prowadziło do amerykańsko-chińskiego konfliktu zbrojnego. Konflikt u południowych granic Chin warunkował podejście Pekinu do kwestii tajwańskiej, a także relacji z państwami sojusznikami USA w Azji – Japonią i Koreą Południową. Warto również podkreślić, że do 1969 r. (kiedy Nixon został prezydentem) amerykański wywiad szkolił partyzantkę tybetańską, aby ta napadła na oddziały chińskich sił zbrojnych stacjonujących w Xizangu (chińska nazwa Tybetu). Przełom nastąpił dopiero w momencie, kiedy administracja Nixona uznała, że bez pomocy Chin nie jest w stanie zakończyć „z twarzą” wojny w Wietnamie, a także pomyślnie przeprowadzić rozmów ze Związkiem Sowieckim dotyczących problemów rozbrojenia. Zatem wywieranie wpływu na Chiny Stany Zjednoczone rozpoczęły od negatywnego oddziaływania. Ważnym elementem spójnym było występowanie czynnika pośredniego, jakim był Związek Sowiecki. Jednak w momencie rozpadu ZSRS „naturalny wróg” przestał spełniać znaczącą rolę i wkrótce okazało się, że rosnące gospodarczo Chiny nie stały się łatwym partnerem.

Przewodniczący Komunistycznej Partii Chin Mao Zedong i Prezydent USA Richard Nixon, 21.02.1972 r.

Źródło: domena publiczna.

Lata 90. XX wieku

W latach 90. największy wpływ na stan bilateralnych stosunków stanowiły dwa konflikty z udziałem USA – wojna w Zatoce Perskiej (1991 r.) oraz konflikt w Kosowie

(1999 r.). Pierwszy z nich wpłynął na modernizację chińskich sił zbrojnych. Wojna w sposób wyraźny ukazała dominującą rolę Waszyngtonu oraz przewagę technologiczną amerykańskich sił zbrojnych, dając tym samym sygnał dla modernizacji chińskiej armii. Wojna w Iraku, mająca być wojną w obronie słabszego Kuwejtu, stanowiła groźny, z punktu widzenia Pekinu, precedens możliwości interweniowania w każdym regionie świata.

Kolejny konflikt z końca lat 90. – wojna w Kosowie – miał długofalowy negatywny wpływ na stan wzajemnych relacji amerykańsko-chińskich. Władze chińskie uznały, że interwencja zbrojna w celu ochrony praw człowieka stworzyła groźny precedens. W konsekwencji umożliwiło to siłom międzynarodowym interweniowanie w różnych krajach w ich sprawy wewnętrzne. Tego obawiały się Chiny, prowadzące „dwuznaczną” politykę wobec mniejszości w zachodniej prowincji Xinjiang. Zatem interwencja [NATO](#) wzbudziła obawy o możliwość zaangażowania się Stanów Zjednoczonych w konflikty lokalne i możliwość wywierania presji wojskowej na politykę etniczną chińskich władz. Swoistego rodzaju punktem kulminacyjnym w bilateralnych relacjach było zbombardowanie ambasady ChRL w Belgradzie. Władze w Pekinie uznały atak na placówkę dyplomatyczną w stolicy Jugosławii za naruszenie chińskiej suwerenności oraz „akt kryminalny”.

Amerykańskie śmigłowce Blackhawk i Apache lądujące na albańskim lotnisku w Tiranie, 25.04.1999 r. Poszukaj informacji o roli, jaką Stany Zjednoczone odegrały podczas wojny w Kosowie.

Źródło: Tech. Sgt. Cesar Rodriguez, U.S. Air Force, domena publiczna.

W wyniku zbombardowania zginęło trzech obywateli ChRL, a Chiny zawiesiły wszelkie rozmowy z Waszyngtonem dotyczące porozumień o nierozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, które wznowiono dopiero 7 lipca 2000 roku. Ponadto po zakończeniu interwencji strony zaangażowane w konflikt utworzyły międzynarodowe siły zdolne do utrzymywania pokoju na Bałkanach. Jednak Chiny – jako jedyny członek Rady Bezpieczeństwa [ONZ](#) – wstrzymały się od głosu nad rezolucją 1244 (1999) o Ustanowieniu Specjalnych Sił w Kosowie pod auspicjami ONZ (wynik głosowania 14:0:1). Powodem, dla którego delegacja chińska nie głosowała, stało się niezaproszenie Chin do negocjacji między państwami G-7 i Rosją na temat przyszłego statusu Kosowa. Zatem w tym przypadku Stany Zjednoczone wykorzystały bezpośrednią formę oddziaływania. Niemniej jednak, jak wykazał przytoczony przykład, przyniosła ona więcej negatywnych niż pozytywnych konsekwencji.

Kurs chińskiego juana i prawa człowieka

Mimo że Stany Zjednoczone nalegają na Chiny, aby te uwolniły kurs chińskiej waluty, władze centralne ChRL uznają, że potrzebują więcej czasu. W tej sytuacji rząd Stanów Zjednoczonych, mający deficyt w handlu z Chinami, będzie wykorzystywał odpowiednie środki nacisku. Nie sposób nie zauważyć, że uwolnienie chińskiej waluty ma służyć zmniejszeniu deficytu USA w handlu z Chinami, który w 2004 roku wyniósł ponad 147 mln USD, podczas gdy w 1985 roku wynosił tylko sześć. Z pewnością nie będzie to oddziaływanie wojskowe, tudzież akcje amerykańskiego wywiadu, mające na celu destabilizację chińskiego rynku finansowego. Jakie zatem kroki może podjąć rząd Stanów Zjednoczonych? W zamian za pozytywne rozpatrzenie amerykańskich sugestii Waszyngton może w sposób pośredni rozwijać akcję krytyki nieprzestrzegania praw człowieka za Wielkim Murem. Problem praw człowieka, jak się wydaje, traktowany jest w relacjach dwustronnych instrumentalnie. Podczas analizowania tej kwestii należy zwrócić uwagę na dwa aspekty: wykorzystywanie obrony praw człowieka dla uzyskania konkretnych celów politycznych oraz niezrozumienie specyfiki danego regionu w podejściu do tej sprawy.

Zdjęcie zrobione z amerykańskiego kompleksu dyplomatycznego przedstawiające chińskie czołgi w Pekinie, lipiec 1989 r. Przypomnij sobie, co wiesz o masakrze na placu Tian'anmen.

Źródło: Pete Campolongo, US Department of States, domena publiczna.

W reakcji na wydarzenia z 4 czerwca 1989 roku – stłumienie demonstracji na Placu Bramy Niebiańskiego Spokoju – Stany Zjednoczone, podobnie jak państwa Europy Zachodniej, nałożyły na ChRL [embargo](#) na dostawy technologiczne dla przemysłu obronnego i na wyposażenie armii. To wydarzenie w dużej mierze rzutuje na stan wzajemnych relacji. Próbuąc zmniejszyć niechęć amerykańskiego partnera, władze w Pekinie instrumentalnie każdorazowo przed wizytą amerykańskiego polityka czyniły gest w stronę dysydentów. Jesienią 1997 roku uwolniono Wei Jingshenga – opozycjonistę z czasów protestu na Tiananmen, wysyłając go na badania do Stanów Zjednoczonych (obecnie pracuje on na Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku i prowadzi własną fundację). Podobnie stało się przed wizytą Billa Clintona w 1997 roku, kiedy to wyszedł na wolność Wang Dan, który następnie rozpoczął studia w USA. Przed wizytą Georga W. Busha w Chinach w lutym 2002 roku tamtejsze władze uwolniły Rebiyę Kadeer, żonę działacza mniejszości ujgurskiej.

W odpowiedzi na ataki Waszyngtonu władze ChRL, odpowiadając na zarzuty Stanów Zjednoczonych, używają wobec Waszyngtonu następujących argumentów: w USA 49% odbywających karę więzienia to czarnoskórzy, którzy stanowią 13% populacji USA, dyskryminuje się również kobiety. W 2001 roku amerykański kongres przyjął rezolucję wzywającą USA do potępienia Chin na forum Komisji Praw Człowieka ONZ. 18

kwietnia 2001 roku rezolucja została przegłosowana na niekorzyść Stanów Zjednoczonych. Spory o prawa człowieka kształtują relacje dwustronne w sposób pośredni.

Atak na WTC i jego następstwa

Sytuacja zmieniała się po ataku terrorystycznym na Stany Zjednoczone, kiedy Chiny poparły działania Stanów Zjednoczonych dotyczące ataku na Afganistan. Mimo początkowego poparcia zaczęto dostrzegać zagrożenia, jakie niesło za sobą wzmocnienie amerykańskiej pozycji w regionie azjatyckim. Przede wszystkim zwiększenie pomocy dla państw graniczących z Chinami, m.in. Japonii, Filipin czy państw Azji Środkowej, stwarza wrażenie otaczania Państwa Środka. Przez wojskową pomoc dla państw-sąsiadów Waszyngton ogranicza swobodę w kształtowaniu i utrudnia prowadzenie chińskiej polityki. Posiadanie baz wojskowych, m.in. lotnictwa wojskowego w Afganistanie (bazy Khowst Airfield, Bagram Airbase), na Okinawie czy w koreańskim Kunsan, ogranicza możliwości chińskiej dyplomacji.

Płonące wieże World Trade Center, 11 września 2001 r. Jakie konsekwencje dla światowej polityki miały wydarzenia z tego dnia?

Źródło: Robert J. Fisch, licencja: CC BY-SA 2.0.

Okiem politologów

Wielu amerykańskich politologów uznaje Chiny jako głównego rywala Stanów Zjednoczonych, a wszystkie posunięcia amerykańskiej dyplomacji uznaje za przeciwdziałanie wzrastającej roli Państwa Środka.

Dwustronne stosunki funkcjonują na płaszczyźnie współpracy i rywalizacji. Trzydziestoletnia historia (od wizyty Richarda Nixona 21-28 lutego 1972 roku do

wizyty George W. Busha 21–22 lutego 2002 roku) wskazuje na kilka możliwych wariantów kooperacji. Zwraca uwagę fakt, iż w momencie prowadzenia wojen w strefach granicznych Chińskiej Republiki Ludowej Stany Zjednoczone zabiegają o przychylność Pekinu (próby zakończenia wojny w Wietnamie oraz interwencja w Afganistanie). Z kolei Chiny, nie chcąc stracić wpływu na bieg wydarzeń, „sprzyjają” polityce prowadzonej przez Waszyngton. Ponadto oba państwa, we wzajemnej współpracy, będą hamowały dążenia hegemonistyczne innych państw w regionie, m.in. Federacji Rosyjskiej. Zagadnieniem istotnym jest fakt współpracy ekonomicznej, niezbędnej do dalszego rozwoju gospodarczego Państwa Środka. Jednak współpraca na tej płaszczyźnie przechodzi w rywalizację. Głównym motywem działań administracji W.G. Busha były próby ograniczania możliwości swobodnych ruchów Pekinu na scenie azjatyckiej. Chiny z kolei, przez tworzenie inicjatyw regionalnych i aktywne w nich uczestnictwo (m.in. Szanghajska Organizacja Współpracy) czy modernizację własnych sił zbrojnych, czynią wysiłki mające na celu minimalizowania roli czynnika, jakim pozostają Stany Zjednoczone. Główny jednak problem tkwi w możliwościach i potencjałach obu podmiotów stosunków międzynarodowych.

Słownik

bezpieczeństwo narodowe

stan, w którym państw ma poczucie pewności, że nie grozi mu atak militarny, polityczna presja, nacisk gospodarczy, zagrożenie ekologiczne czy utrata istotnych wartości kulturowych, tożsamości kulturowych i narodowych

embargo

środek odwetowy polegający na zatrzymaniu przedmiotów należących do innego państwa bądź zakazie eksportu do danego państwa, mający na celu m.in. nakłonienie do powrotu do rokowań czy spełnienia określonych ram prawa międzynarodowego

opinia publiczna

poglądy, oceny, sądy członków całej społeczności; poglądy i opinie dotyczą przede wszystkim ważnych spraw natury państwowej

organizacje międzynarodowe

trwałe związki państw lub osób fizycznych i prawnych pochodzących z różnych państw; są to zatem podmioty zbiorowe o międzynarodowym składzie, realizujące wspólne cele i reprezentujące zbiorowe interesy

Organizacja Narodów Zjednoczonych

(ang. United Nations, UN); międzynarodowa organizacja uniwersalna z siedzibą w Nowym Jorku, powstała 24 października 1945 r.; do jej głównych celów należy zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa, promowanie współpracy międzynarodowej oraz przestrzeganie praw człowieka

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego

(ang. North Atlantic Treaty Organization, NATO) – organizacja o charakterze polityczno-wojskowym, powstała w wyniku podpisania 4 kwietnia 1949 r. Traktatu północnoatlantyckiego; do głównych zadań organizacji należy zapewnienie bezpieczeństwa członkom paktu

państwo

podmiot prawa międzynarodowego, posiadający: stałych mieszkańców, struktury karne, suwerenną władzę, określone terytorium oddzielone od innych granicą, zdolność wchodzenia w relacje międzynarodowe

prawo międzynarodowe

jedna z gałęzi prawa obejmująca zespół norm i regulacji odnoszących się do problemów międzynarodowych; prawo międzynarodowe charakteryzuje się przede wszystkim sposobem powstawania norm i regulacji międzynarodowych oraz rodzajem podmiotów będących adresatami prawa międzynarodowego

umowa międzynarodowa

wspólne oświadczenie podmiotów prawa międzynarodowego, które tworzą prawo międzynarodowe

wojna

zerwanie między państwami stosunków pokojowych i przejście do stosunków wojennych, które charakteryzują się walką zbrojną i aktami wrogimi, skierowanymi przeciwko drugiemu państwu

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem, a następnie wykonaj ćwiczenia.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/Pj3h18jk1>

Polityka USA wobec Chińskiej Republiki Ludowej – Obama, Trump i Biden

Trwający od trzech dekad dynamiczny rozwój gospodarczy Chińskiej Republiki Ludowej w coraz większym stopniu wpływa na relacje międzynarodowe. Spośród wielu krajów o rosnącym znaczeniu właśnie to państwo najskuteczniej rzuca wyzwanie Stanom Zjednoczonym – największemu światowemu mocarstwu od czasu zakończenia zimnej wojny. Chiny, będące najludniejszym państwem świata, a wkrótce również największą gospodarką, prowadzą coraz bardziej asertywną politykę zagraniczną i uzyskują rosnące wpływy na różnych kontynentach.

Pierwszym amerykańskim prezydentem, który dostrzegł wagę tego problemu, był Barack Obama. W 2012 roku ogłosił słynny „zwrot w stronę Azji Wschodniej”. Odtąd region ten miał być traktowany priorytetowo przez administrację w Waszyngtonie. Dwa lata później prezydent Obama odbył podróż do Azji. Analityk do spraw chińskich Radosław Pyffel komentował ją następująco:

„Po pierwsze, amerykański prezydent starał się zrównoważyć wpływy Chin, być może największego kraju z punktu widzenia całej wizyty, chociaż niewizytowanego. Obama we wszystkich odwiedzanych azjatyckich stolicach mówił bowiem mniej więcej to, co najgłośniej wybrzmiało w Tokio – podkreślał, że Chiny muszą przestrzegać międzynarodowych norm i reguł.

Po drugie, gospodarka. Prezydent promował Partnerstwo Transpacyficzne – regionalne porozumienie multilateralne, co prawda o charakterze gospodarczym, ale – co ważne – wykluczające Chiny. Obama zapewniał przy tym sojuszników, zwłaszcza Japonię, że (...) »Ameryka jest i będzie krajem Pacyfiku«. Promował też współpracę ekonomiczną. Choć republikańska opozycja oskarżała go, iż robi to wyłącznie pod publiczkę i dla amerykańskiego biznesu (...) nic konkretnego z tego nie wyniknie.

Po trzecie, podniesienie morale stacjonujących wojsk poprzez wizyty w bazach i spotkania z żołnierzami (co daje wyraźny sygnał, iż w przyszłości mogą być potrzebni). Niepokojący może być naturalnie także fakt, iż Amerykanie zredukowali budżet obronny o około 7%. Należy jednak pamiętać, że w najmniejszym stopniu ta redukcja nie osłabi ich w regionie Azji i Pacyfiku. Ewidentnie widać natomiast, że będzie im bardzo trudno grać na dwa fronty (to jest w Europie i w Azji, nie mówiąc o Bliskim Wschodzie czy innych regionach świata)”.

Następca Obamy – Donald Trump, z amerykańskiej rywalizacji z Chinami uczynił jeden ze znaków rozpoznawczych swojej prezydentury. Choć wyprowadził USA z Partnerstwa Transpacyficznego, które uznał za niekorzystne dla amerykańskiej gospodarki, jego polityka wobec Chińskiej Republiki Ludowej znacznie się zaostrzyła. Prezydent Trump zainicjował między innymi wojnę handlową z Państwem Środka. Analitycy Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Damian Wnukowski i Marek Wąsiński, piszą o tym tak:

„17 września [2018 roku] administracja USA zapowiedziała nałożenie kolejnych cel – w wysokości 10% – na sprowadzane z Chin towary o łącznej wartości 200 mld dolarów. (...) Administracja Donalda Trumpa chce w ten sposób wymusić zmiany w chińskiej polityce handlowej. Cła zaszkodzą jednak także gospodarce amerykańskiej, dlatego konfrontacyjna polityka może napotkać w USA opór. Efektem wzrostu cel może być większy napływ towarów z obu stron konfliktu do [Unii Europejskiej] (...), zwiększający konkurencję dla europejskich firm.

Dlaczego nałożono kolejne cła?

Po pierwsze, celem administracji Donalda Trumpa jest redukcja deficytu handlowego, który w 2017 roku w relacjach z Chinami sięgnął 376 mld dolarów. Po drugie, chodzi o zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych, przede wszystkim kradzieży własności intelektualnej. Dotychczasowe negocjacje z Chinami nie przyniosły oczekiwanego rezultatu, dlatego USA zwiększają presję gospodarczą. W czerwcu i sierpniu nałożono cła na import do USA towarów o łącznej wartości 50 mld dolarów, co spotkało się z symetrycznymi działaniami odwetowymi Chin. Zapowiedziane obecnie opłaty są czterokrotnie wyższe, co w założeniu ma mocniej wpłynąć na chińską gospodarkę i zmusić do ustępstw, między innymi do redukcji cel czy rezygnacji z wymogów transferu technologii od amerykańskich inwestorów”.

Porażka Donalda Trumpa w wyborach prezydenckich w 2020 roku nie zmieniła znacząco amerykańskiej polityki wobec Chin. Świadczy to o tym, że wśród politycznych elit Stanów Zjednoczonych, w obu rywalizujących ze sobą partiach utrzymuje się konsensus w sprawie polityki na odcinku chińskim. Analitycy Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych piszą:

„Administracja Joe Bidena utrzyma twarde podejście USA do [Chińskiej Republiki Ludowej] (...), między innymi w dziedzinie bezpieczeństwa, jednocześnie starając się współpracować z nią w sprawach ważnych dla obu państw, na przykład zmian klimatu. Można spodziewać się więcej dialogu i pragmatyzmu w relacjach dwustronnych niż za kadencji Donalda Trumpa. Istotnym elementem polityki Bidena będzie poprawa stosunków między innymi z azjatyckimi sojusznikami i [Unią Europejską] (...), aby bardziej zaangażować ich w rywalizację z [Chinami] (...). W odpowiedzi Chiny mogą umacniać więzi z państwami, z którymi łączy je krytyka demokracji i polityki USA, na przykład z Rosją”.

W grudniu 2021 roku prezydent Joe Biden ogłosił dyplomatyczny bojkot zimowych igrzysk olimpijskich w Pekinie. Oficjalnym powodem takiej decyzji jest regularne naruszanie praw człowieka przez władze Chińskiej Republiki Ludowej. W ślad za amerykańskim przywódcą poszły Australia, Wielka Brytania i Kanada.

Źródła cytatów: R. Pyffel, *Obama w Azji, czyli dlaczego Amerykanie będą woleli chronić Azjatów przed Chinami niż Środkowych Europejczyków przed Rosjanami*, Centrum Studiów Polska-Azja, 20.05.2014, polska-azja.pl [dostęp 20.12.2021]; Damian Wnukowski, Marek Wąsiński, *Eskalacja wojny celnej USA-Chiny*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 63/2018, pism.pl [dostęp 20.12.2021]; Damian Wnukowski, Marcin Przychodniak, *Perspektywy stosunków USA-Chiny za administracji Bidena*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 259/2020, pism.pl [dostęp 20.12.2021]
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Zastanów się, dlaczego rosnąca potęga gospodarcza Chińskiej Republiki Ludowej może stanowić wyzwanie polityczne dla Stanów Zjednoczonych. Podaj minimum trzy argumenty.

Ćwiczenie 2

Sytuacja w stosunkach międzynarodowych nieustannie się zmienia. Wykorzystując zasoby internetowe, uaktualnij informacje dotyczące stosunków między USA a Chinami.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ zdanie.

Embargo to środek odwetowy polegający m.in. na...

- ☐ zakazie przyjmowania imigrantów z danego państwa.
- ☐ zakazie eksportu do danego państwa.
- ☐ zakazie importu do danego państwa.
- ☐ zakazie wyjazdów do danego państwa.

Ćwiczenie 2

Zaznacz cechy oddziaływania państwa.

- ☐ ukierunkowanie na konkretny cel
- ☐ tajność
- ☐ chęć zaszkodzenia
- ☐ celowość

Ćwiczenie 3

Zaznacz, które stwierdzenie jest prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Okupacja to przykład oddziaływania pośredniego.	☐	☐
Wielu politologów uważa, że Chiny są głównym rywalem Stanów Zjednoczonych.	☐	☐
Na scenie politycznej pojawiają się wciąż nowe partie polityczne, które w krótkim czasie uzyskują reprezentację w sejmie.	☐	☐
Ataki na Afganistan nie wpłynęły na stosunki chińsko-amerykańskie.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

” Czesław Maj

Wpływ w stosunkach międzynarodowych

Pojęciem zbieżnym, a niekiedy traktowanym równorzędnie do władzy jest wpływ. (...) O ile władza jest relacją polegającą na zwierzchnictwie i podległości, zatem decyzje władcze mają charakter subordynacyjny, to wpływ nie wynika z możliwości narzucenia woli i podporządkowania. (...) Wpływ można zatem określić jako współzależność przyczynowo-skutkową między wystąpieniem zjawiska, lub kompleksu zjawisk A i zaistnieniem zjawiska, lub kompleksu zjawisk B. Nie oznacza tym samym bezwzględnego zwierzchnictwa i podległości. (...) W literaturze socjologicznej przyjmuje się sugestię zgłoszoną przez Roberta Cialdiniego, traktującego wpływ społeczny jako zmianę zachowania spowodowaną prawdziwym lub wyobrażonym naciskiem ze strony innych osób, przejawiającą się w postaci konformizmu, uległości, posłuszeństwa.

Źródło: Czesław Maj, *Wpływ w stosunkach międzynarodowych*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

Wyjaśnij, dlaczego „wpływ” i „władza” to pojęcia traktowane równorzędnie.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

” Czesław Maj

Wpływ w stosunkach międzynarodowych

John Stoessinger usytuował zjawisko wpływu międzynarodowego w koncepcji centrów i peryferii. Wskazał jednocześnie występowania stref wpływów i stref penetracji mocarstw w poszczególnych regionach świata. W strefie wpływów USA znalazła się Ameryka Łacińska, w strefie wpływów ZSRR znajdowała się Europa Wschodnia, a część państw azjatyckich usytuowana została w strefie ChRL. Nieco odmiennie kształtował się system penetracji. W obszarze oddziaływań USA znajdowała się część państw Ameryki Łacińskiej i Azji, w orbicie oddziaływań ZSRR usytuowano państwa Europy wschodniej oraz niektóre państwa Ameryki Łacińskiej, a ChRL uzyskała możliwość subordynowania politycznego, ekonomicznego i ideologicznego niektórych państw Europy (np. Albania).

Źródło: Czesław Maj, *Wpływ w stosunkach międzynarodowych*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

Wyjaśnij, dlaczego w okresie rywalizacji zimnowojennych stref wpływu podanych w tekście państw były różne od ich stref penetracji.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

” Czesław Mojsiewicz

Rola opinii publicznej w polityce

Elementy opinii publicznej istniały zawsze, nawet w azjatyckich satrapiach. Ale opinia publiczna taka, jak dziś ją rozumiemy, zrodziła się (...) w okresie walk nowej klasy burżuazyjnej o hegemonię polityczną i zdobycie władzy. (...) Kampanie toczone wokół przyjęcia do Unii Europejskiej czy NATO pobudzają zainteresowanie sprawami międzynarodowymi. Szczególnie ma to miejsce, gdy rządy dążą do poparcia przez obywateli ich decyzji, np. w referendach.

Źródło: Czesław Mojsiewicz, *Rola opinii publicznej w polityce*, dostępny w internecie: repozytorium.ukw.edu.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

Rozstrzygnij, które informacje dotyczące roli opinii publicznej na stan stosunków politycznych są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Opinia publiczna rozwijała się w państwach o różnych reżimach politycznych, nawet tych z pełnią władzy jednego zarządzającego.	☐	☐
Wzrost znaczenia opinii publicznej przypada na wiek XIX.	☐	☐
Władze państwowe szczególnie zwracają uwagę na opinię publiczną we współczesnych demokracjach bezpośrednich.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

” Donat Jerzy Mierzejewski

Bezpieczeństwo europejskie w warunkach przemian globalizacyjnych

Kwestie bezpieczeństwa, zdominowane przez akcenty polityczno-militarne, ulegały stopniowo ewolucji, wraz z dostrzeżeniem szerszej aniżeli tylko militarnej płaszczyzny zabiegów o bezpieczeństwo państwa. Wynika to z faktu wielu różnorodnych przyczyn zagrożeń bezpieczeństwa państwa, a także i z tego, że współcześnie nie tylko siły zbrojne stanowią jedyne narzędzie oddziaływania na innych uczestników stosunków międzynarodowych. Zagadnienia bezpieczeństwa rozszerzyły się mianowicie o problemy zasobów surowcowych, zagrożeń gospodarczych, ekologicznych i o zagadnienia demograficzne. Demokratyzacja życia społecznego i pojawienie się istotnych współzależności między interesami państwa a interesami jednostki wpłynęły też na potrzebę równoważenia tychże interesów w obszarze bezpieczeństwa, a także rozłożenia odpowiedzialności za tę sferę pomiędzy państwo i obywatela.

Źródło: Donat Jerzy Mierzejewski, *Bezpieczeństwo europejskie w warunkach przemian globalizacyjnych*, dostępny w internecie: depot.ceon.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

Wyjaśnij, jak na przestrzeni lat zmieniło się podejście do zagadnienia bezpieczeństwa państwa. Podaj dwa wnioski.

1.

2.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj ćwiczenie.

” Robert Łoś

Soft power we współczesnych stosunkach międzynarodowych

W powszechnie znanej definicji soft power to rodzaj siły, który należy do domeny wartości politycznych, wzorców kulturowych, idei i to odróżnia ją od hard power (...). Podstawą soft power w tym tradycyjnym ujęciu jest atrakcyjność przedstawianych wzorców i siła reputacji, w przeciwieństwie do hard power (...). Inna jest też grupa docelowa obydwu typów sił i inny jest czas jej aktywacji. Adresatem przesłania „czystej siły” jest zazwyczaj grono przywódcze kraju antagonistycznego, które należy skłonić do uległości. Działanie „miękkiej siły” jest bardziej subtelne, nakierowane na wyłuskiwanie elementów dysydenckich kraju zainteresowania i podejmowane przed momentem ściśle kryzysowym.

Źródło: Robert Łoś, *Soft power we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, dostępny w internecie: repozytorium.umk.pl [dostęp 17.05.2021 r.].

Dopasuj podane środki do sposobów oddziaływania na arenie międzynarodowej.

Soft power

Hard power

ucisk polityczny

działania dyplomatyczne

presja ekonomiczna

interakcje handlowe

misje ONZ

działania wojenne

Dla nauczyciela

Autor: Justyna Szymańska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Rola wzajemnego oddziaływania na stan stosunków politycznych

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

VII. Współczesne stosunki międzynarodowe.

Uczeń:

2) wykazuje złożoność i wielopłaszczyznowość współczesnych stosunków międzynarodowych oraz współzależność państw w środowisku międzynarodowym.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje stan stosunków politycznych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami;
- przedstawia najważniejsze informacje dotyczące stosunków politycznych;
- aktualizuje notatkę dotyczącą stosunków panujących między dwoma państwami.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- WebQuest;
- mapa myśli.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;

- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg zajęć

Przed lekcją:

1. Przed lekcją zespół klasowy zostaje podzielony na grupy. Zadaniem każdej z nich jest przygotowanie prezentacji multimedialnej dotyczącej przydzielonego zagadnienia z sekcji „Przeczytaj”. Zagadnienia:
 - gr. 1 – wzajemne relacje amerykańsko-chińskie – lata 50. i 60. XX wieku;
 - gr. 2 – wzajemne relacje amerykańsko-chińskie – lata 90. XX wieku;
 - gr. 3 – wzajemne relacje amerykańsko-chińskie – kurs chińskiego juana i prawa człowieka;
 - gr. 4 – wzajemne relacje amerykańsko-chińskie – atak na WTC i jego następstwa.Uczniowie oprócz treści z sekcji „Przeczytaj” wykorzystują również zasoby internetowe (elementy WebQuestu).

Faza wstępna:

1. Rozpoznawanie wiedzy potocznej uczniów. Uczniowie tworzą mapę skojarzeń dotyczącą hasła „stosunki międzynarodowe”.
2. Przedstawienie tematu „Rola wzajemnego oddziaływania na stan stosunków politycznych” i celów zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Przedstawienie uczniowskich prezentacji. Po każdym wystąpieniu pozostali uczniowie mogą zadawać prelegentom pytania. Wspólna weryfikacja informacji.
2. Dyskusja na temat: „Rywalizacja na arenie międzynarodowej Stanów Zjednoczonych i Chin”. Uczniowie przedstawiają swoje argumenty, kontrargumenty i opinie. Na zakończenie chętna/wybrana osoba dokonuje podsumowania.

3. Praca z audiobookiem. Po zapoznaniu się z materiałem uczniowie przygotowują argumenty na temat: „Dlaczego rosnąca potęga gospodarcza Chińskiej Republiki Ludowej może stanowić wyzwanie polityczne dla Stanów Zjednoczonych?”. Następuje dyskusja, a po jej zakończeniu podsumowanie.
4. Uczniowie dobierają się w pary i wykonują ćwiczenia nr 5–8 z sekcji „Sprawdź się”. Następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie dobierają się w pary i wymieniają poglądami, dzielą się tym, czego się nauczyli.
2. Chętne/wybrane osoby dokonują podsumowania zajęć ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne, których nie rozwiązywali na zajęciach.
2. Korzystając z zasobów internetowych, uaktualnij informacje dot. stosunków między USA a Chinami.

Materiały pomocnicze:

- Damian Wnukowski, Marcin Przychodniak, *Perspektywy stosunków USA–Chiny za administracji Bidena*, pism.pl.
- Magdalena Marczuk-Karbownik, Joanna Ciesielska-Klikowska (red.), *Stany Zjednoczone – Chiny. W stronę dwubiegunowości?*, Łódź 2017.
- Marek Wierciszewski, *Tak złych stosunków USA–Chiny jeszcze nie było. Oto pięć głównych pól konfliktu*, businessinsider.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Audiobook” jako inspirację do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej.